

Hrvatar.

Spisal *Kompoljski.*

neg je kopnel. Tuintam so se še videle na prisojnih krajih prekopnje in na njih so prikukali iz tal beli zvončki in rumene trobentice. Vse je kazalo, da kmalu nastopi vesela pomlad.

Kadar se je poslavljala od nas zima, takrat so v naši vasi govorili največ o Hrvatarjih. Žene so pričakovale skrbnih gospodarjev, otroci dobrih očetov in starši krepkih sinov, ki se jim povrnejo s Hrvaškega zdravi in morda tudi petični. Pet mesecev ne traja večno; a vendar prihaja ljudem dolgčas po svojcih, ki morajo vso zimo trdo delati v velikih hrvaških šumah. Zato so ljudje vsako leto nestrpno pričakovali in ugibali, kateri dan se vrnejo Hrvatarji. Določena dneva niso vedeli. Redkokdaj so jim naznanili dan povratka. Že od nekdaj je bila navada, da so prišli okolo praznika sv. Jožefa. Sicer so pa prišli nekaj dni prej ali pa tudi pozneje.

Naš sosed Klančar je bil tudi Hrvatar. Vsako leto je delal kakor živina, da si je napravil drv in listja za dom. Drugi so se komaj pričeli preskrbovati za zimo, ko je on že imel polno skladnico drv in z listjem natlačeno listnico. In vsa drva je posekal sam ter jih zvozil s kravicami domov. Tudi listja je nagraabil sam. Žena mu je bila bolehnja in je imela dovolj opravka okrog doma. Klančar je imel tudi troje otrok: dva dečka in eno deklico. Otroci so bili sicer pridni, a kaj si je pomogel z njimi, ko je bil pa Tonček najstarejši in je dopolnil komaj deseto leto. Tako je prišlo skoro vse delo na ubogega očeta, ki se je trudil od zore do mraka dannadan, da so imeli otročiči kaj za lačni želodec. —

Ko se je pa tako preskrbel za zimo z drvmi in z nasteljo, je nekega dne stlačil v vrečo nekaj obleke, vzel sekiro ter se pridružil Hrvatarjem.

Tam sredi vasi je stal voznik z dvema konjema in čakal na Hrvatarje. Prihajali so iz posameznih hiš, spremljani od žen in otrok. S seboj so nesli žage, sekire in v vrečah zavezano obleko. Ko so se poslovili od svojcev, so posedli na voz in zdrčali so po beli cesti do bližnje postaje, odkoder so se odpeljali proti Hrvaški in Slavoniji.

Kadar je odhajal sosed Klančar na Hrvaško, se je vselej prišel posloviti tudi k nam. Dobro se spominjam, kako je mož koračil ob takih pri-

likah nekolikokrat po sobi gorindol. Govoril ni dosti; a na njegovem zgubanem čelu se je videlo, da mu ni lahko pri srcu. Potem se je ustavil sredi sobe z besedami: „Treba bo iti,“ in stisnil je roko očetu in materi, potem pa še nam, otrokom. Nas je imel še posebno rad menda zato, ker smo si bili vedno dobri z njegovimi otroki. Ako je prišel iz sejma, je nam vselej prinesel če ne nič drugega vsaj konjička in sladkorja. S Hrvaškega pa nam je vsako leto donášal velike rdeče pobarvane pipe, kakršnih ni bilo dobiti pri nas.

Tako sva tudi midva z bratom težko pričakovala Hrvatarjev. Pipec se v enem letu jako obrabi in postane ves kljukast, ako ga prej ne izgubiš. Zato je bilo ravno komaj, da je nama prinesel sosed Klančar vsako leto nove pipe. Lahko si mislite, kako sva bila vesela, če se je sosedov Tonček zglasil kakega jutra pri nas z novico, da je njegov oče sinoči prišel s Hrvaškega. Šla sva takoj tja. Dobila sva ga navadno v postelji, kjer je počival od dolge poti. Ko je naju začul, je nama takoj podal v pozdrav žuljavo svojo roko ter vprašal to in ono. Potem pa je segel z roko za posteljo in privlekel iz vreče razne stvari, med njimi vsakokrat tudi pipe.

Nekoč sva jo bila z bratom pa le izkúpila. Sosedov Tonček je prišel nama povedat o povratku očetovem. Midva sva šla seveda hitro tja. A komaj sva odprla vrata, kar skoči izpod postelje velik črn pes z rohnenjem nad naju. Midva sva kar obstala od strahu kakor pribita. — „Sultan, lezi!“ se oglasi gospodar s postelje. Pes ga je takoj slušal in legel zopet k postelji. „No, le pojdita sem, le!“ pravi Klančar, ko je videl, da se midva še vedno treseva za vratmi. „Pripeljal sem ga s Hrvaškega, in prav priden je.“

Midva sva se nekaj časa obotavljala, potem sva pa vendar pristopila k postelji in prejela darila. — Seveda smo se pozneje s Sultanom sprijateljili.

* * *

Tako je torej zalagal naju z bratom sosed Klančar nekaj let vedno s pipci in igračami, dokler se ni nekaj zgodilo.

Neke jeseni je prišel k nam dobri mož pred odhodom na Hrvaško zopet po slovo. Takrat je hodil nenavadno dolgo po sobi gorindol ter se oziral molče po vseh stenah in podobah kakor da bi hotel vzeti tudi od njih slovo. Mož je bil že precej utrujen. Trpljenje doma, zlasti pa še hrvaške šume so mu izpile mnogo moči. Dasi je bil še v najlepših moških letih, je vendar imel že marsikako globoko brazdo na obrazu. Tudi lasje so mu že siveli ob sencih.

Moj oče je opazil, da se Klančar nenavadno težko loči od doma. Zato mu pravi: „Pa bi vendar ostal doma, Klančar; vsaj eno zimo, če ne več. Glej, ves si zdelan. Poleti doma toliko trpiš, pozimi tam doli pa še več. Malo bi se počil eno zimo.“

„Saj bi rad,“ pravi sosed in si obriše mokre oči. „Tako nekam težko grem letos kakor še nisem šel nikdar. Pa kaj hočem; doma ne zaslužim ničesar, tam doli pa le dobim kak vinar, četudi ga mora človek krvavo zaslužiti.“

„Boste že kako prebili eno leto.“

„Morda bi, a Bog ve, kaj pride. Da bi ne bilo otrok, bi res ne šel več na Hrvaško. Tam se človek popolnoma ubije. Ves dan prezeba v šumah in trdo dela ter spi ponoči na tleh v mrzlih kolibah — to res ni prijetno. Pa kaj se hoče: brez nič ni nič.“

„Ej, za denar je treba trpeti.“

„Da, da.“

Po teh besedah je podal sosod Klančar roko in odšel.

* * *

Na pomlad so zopet prihajali Hrvatarji domov. Vrnili so se vsi, le Klančarja ni bilo med njimi. Povedali so, da je padel nanj debel hrast in ga zmečkal. Tako je moral dobri mož umreti daleč od doma, daleč od svojcev.

Zaprta!

Spisal *Andrej Rapè.*

ne 16. prosinca 18.. se je vrtela Vrtoglavčeva Jera pred Bohinj-
čevo gostilnico. Vrtela se je in klicala stare in mlade ljudi: „Pre-
teto! Veliki in mali, debeli in suhi! Balo gledat, balo! Kmalu
bodo tu! Pa bodo igrali, pa bodo vriskali — juh! In hrskali bodo
konji in šopke bodo imeli na komatih. Gledat! In vozovi bodo
olepšani s tistim rdeče, belo in modro pobarvanim ličkanjem, ki
uhaja izpod obličja našemu Jurju, kadar dela omare, mize . . .
Hej, juh!“

Zavrtela se je na eni nogi, in culica, ki jo je vedno nosila na glavi,
je komaj obdržala ravnotežje. Ta culica je bila njeno najdražje imetje, zakaj
v nji je imela shranjeno mašno knjigo rajne matere, v knjigi pa podobice,
mične podobice, ki jih je imela tako rada. Jera je izmed vseh dragocenosti,
ki jih je nosila v culici na glavi, največkrat pogledala precej veliko podo-
bico, ki ji jo je dal, kakor je pripovedovala, gospod katehet zato, ker se
je naučila moliti tako lepo kot nihče drugi.

In zbirali so se stari in mladi ljudje okolo Jere. Jera Vrtoglavčeva je
bila res vrtoglava, vsaj ljudje so pravili tako. Ljudje so pravili, da se je
Jeri potrla eno kolesce v glavi — ti grdi ljudje! No, po obleki in obrazu
so utegnili soditi prav.

Šolskega drobiža se je nabiralo okolo Jere več in več. Še Belčeva
Tilka, ki je sicer hodila samodruga v šolo, se jim je pridružila.